

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus XXXVII. De acceptis ob turpem causam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

non iste sed ille damnificaverit opificem: res ergo subtracta retineri non poterit.

- 25 Alterum modum diminuti salarii diximus posse esse, quando illud de quo convenerunt, præterditur fuisse minus iusto etiam infimo: hoc, si præterdatur ab opifice no-

stro, ex superius in resolutione primi quaestio disputatis colligendum erit, utrum iustam vel iniustam causam conquerendi de iniusto salario opifex habeat: ex quo dein fundamento, utrum, & ad quantum teneatur nostra Bertha cum suo marito, definiendum erit.

CASUS XXXVII.

De acceptis ob turpem causam.

Procopius ut Margaritam ad concedendum sibi corporis sui usum permoveret, eidem centum florenos, si consenserit, à se persolvendos promittit: quia autem Margarita fidelitati Procopii aliquantulum distulerat, ut sibi quinquaginta ante, reliquos autem quinquaginta post concessum sui corporis usum persolveret, expetiit. Obsequitur in omnibus Procopius: verum post perpetratum opus turpe penitentia ductus promissos, & necdum persolutos quinquaginta florenos non solum Margaritæ numerare recusat, sed insuper jam antea numeratos 50. florenos ab eadem recuperare omnibus viis constituit, præterdens, contractum suum, utpote de re turpi, esse ipso jure invalidum, & hinc nullum in Margaritam quoque jus transferre.

Q. 1. An meretrix ob sui corporis prostitutionem aliquid accipere, vel acceptum retinere possit ante perpetratum opus turpe?

Q. 2. Num meretrix peracto opere turpi in foro externo promissum sibi, & necdum persolutum pretium efficaciter exigere possit?

Q. 3. An præcisè vi juris naturalis?

Q. 4. An jus ex lege naturali meretrici competens sit legibus positivis annullatum?

Q. 5. Quid in præsentis casu Procopio nostro liceat?

SYNOPSIS.

1. *Quenam pro acceptis ex turpi causa habenda sint.*

talia accipi.

2. *In variis circumstantiis possunt*

3. *Tam de foro externo, quam de interno movetur dubium.*

S. I.

§. I.

Resolvitur primum quæsitum.

An meretrix ob sui corporis prostitutionem aliquid accipere; vel acceptum retinere possit ante perpetratum opus turpe?

4. Non potest meretrix oblata sub conditione concedendi sui corporis accipere.
5. Sed talis contractus antequam impleatur conditio, erit revocandus.
6. Retineri poterunt, que liberaliter, & animo alliciendi puellam data.
7. Accipiendo tamen ista contra charitatem peccat.
8. Nec pretium sub conditione turpis operis meretrici promissum, ante hujus impletionem solvendum erit.
9. Neque cooperatur puella peccato amasti retinendo rem liberaliter donatam.
10. Subinde etiam sine peccato accipere taliter oblata poterit.

§. II.

Resolvitur secundum quæsitum.

Num meretrix peracto opere turpi in foro externo promissum sibi, & necdum persolutum pretium efficaciter exigere possit?

11. Post opus turpe videtur promissum in foro externo posse exigi.
12. Quia acceptio in meretrice non est turpis, uti tamen est in lenone.
13. Et leges tantum denegant actionem, quando turpitude est accipientis, vel utriusque.
14. Neque contractus iste ex parte obiecti videtur habere turpitudinem.
15. Lex 5. Cod. ob turpem causam: videtur in foro externo denegare meretrici actionem petendi promissum pretium post opus turpe.
16. Quia in petitione meretricis versatur turpitude utriusque.
17. Lex 4. §. 3. ff. de condit. ob turpem causam: videtur loqui de solis publicis meretricibus.
18. Hæc lex 4. probaret licite accipi mercedem ante opus turpe commissum.
19. Promissa talia neque post opus turpe accipiuntur licite.
20. Cit. lex 4. loquitur de acceptio- ne rei liberaliter donata.
21. Fornicatio simplex à gentilibus non judicabatur esse turpis.
22. Ejusmodi promissi pretii petitio non

non

- 512 *Partis I. Casus XXXII. De acceptis ob turpem causam.*
 non minorem turpitudinem continet ac petitio lenonis. nonem ac meretricem intercedat, ostenditur.

23. Quod omnimoda paritas inter le-

§. III.

Resolvitur tertium Quæsitum.

An præcisè vi juris naturalis?

24. **E**xponens se in gratiam alterius cuidam periculo, potest jure nature aliquid propter hoc exigere. promissa licitè ponitur, servari debeat?
25. Venditio operis turpis illicita quidem, non tamen videtur invalida. 32. Obligatio hæc naturalis non est omnibus nota.
26. 27. 28. 29. Adducuntur quedam sequelle ex affirmativa opinione collectæ. 33. Opus turpe non est pretio estimabile.
30. Num defloratam sub promissione matrimonii puellam ex contractu ducere teneamur. 34. Solutio talis mercedis est approbatio prioris mali operis.
31. Num omnis promissio, in qua res 35. Actio turpis illicitè præmiatur. 36. Inmpta videtur non habere dominium sui corporis. 37. Nemo ex sua iniquitate lucrum ferre debet.

§. IV.

Resolvitur quartum quæsitum.

An jus ex lege naturali meretrice competens, sit legibus positivis annullatum?

38. Jus positivum non reddit promissarium inhabilem. 41. Tres hæc rationes solvuntur.
39. Leges positivæ explicari debent, ut juri naturali consonent. 42. Legibus positivis ejusmodi contractus annullatio probatur.
40. Videntur solum denegare actionem pro foro externo. 43. Ob quam rationem deflorata ex promisso matrimonio puella sit ducenda.

§. V.

Resolvitur ultimum quæsitum.

Quid in præsentis casu Procopio nostro liceat?

44. **P**rocopius in foro externo solutam Margaritæ mercedem non potest repetere. Nec

45. Nec videtur tacite compensationis recuperare.
 46. Hinc mercedem solutam tunc reuinebit Margarita.
 47. Necdum vero persoluti florenti

ante sententiam iudicis non erunt extradendi.
 48. Bene autem post sententiam condemnatoriam iudicis.

1 **A** Ccepta ex turpi causa dicuntur, que non accipiuntur ab invito Domino, & contra iustitiam, sed quorum acceptio ex aliis capitibus est illicita, v. g. accipis à Petro mille florenos, ut illius inimicum occidas: acceptio ista erit ob turpem causam: idem videtur dicendum, si post occisum ex promissione ante sub hac conditione factam illos recipias

2 Possunt autem, & debent considerari diuersæ circumstantiæ, præsertim temporis, in quibus ejusmodi accipiuntur: utrum scilicet acceptio contigerit ante perpetratum malum opus, an post istud? 20. utrum cum onere perpetrandi vitium, vel liberaliter, & animo afficiendi tantum, non autem obligandi accipientem, fuerint data.

30. utrum etiam retentio malè taliter acceptorum adhuc sit illicita, & turpis, vel non.

Denique procedi, atque institui potest quæstio, quid in foro interno, & quid in externo in hoc puncto præsertim, promissario liceat, si promittens positâ conditione turpi, sub qua promissio facta erat, hanc implere renuat. Licet autem magna varietas sit actionum turpium, sub quarum positione aliquid datum vel promissum fuerit: nos tamen in hoc casu solummodo agemus de lucro, quod meretrices ex prostitutione sui corporis corradunt: quam enim sententiam circa taliter accepta quis amplexus fuerit, eandem ut plurimum tenebit in aliis materiis.

§. I.

Resolvitur primum quæsitum.

An meretrix aliquid ob sui corporis prostitutionem accipere, vel acceptum retinere possit, ante perpetratum opus turpe?

4 **D**ico 1. Sub tali conditione oblata non possunt à meretrice licetè accipi ante perpetratum opus turpe. Ita communis. Prob. vel accipiens habet animum explendi turpem conditionem; vel hunc non

habet? Neutrum potest dici: minor prob. non istud: nam dans voluit dominum rei oblatae in meretricem duntaxat transferre sub illa turpi conditione; ergo si hæc istam implere recusat, non poterit datam

¶ tt

reti-

retinere. Sed nec primum: conditionis tanquam turpis impletio est peccaminosa: ergo non potest meretrix licite habere voluntatem eandem implendi.

5 Dico 2. tali meretrici facta promissio potest ac debet ante impletam conditionem à promittente revocari. Ratio est, quòd sit de re turpi, consequenter illicite practicabili, ac moraliter in genere moris impossibili.

6 Dico 3. si ante perpetratum opus turpe meretrici munera data fuerint absque explicito, aut implicito pacto, pro usu corporis dando, sed solum liberaliter atque ex intentione alliciendi puellam, ut consentiat in sui corporis prostitutionem, probabilius taliter accepta non erunt amasio restituenda. Ita sentiunt *Molina tom. 3. Disp. 735. num. 3.* *Rebellus de Just. 1. parte lib. 3. quest. 7. num. 6.* *Joan. Valerius in differentiis utriusque fori verbo restitutio. differ. 34.* *Lugo de restit. Disp. 18. sect. 3. num. 49.*

6 Prob. quæ alicui ab altero habente potestatem alienandi liberaliter donantur, possunt retineri: atqui ponuntur ista ab amasio puellæ fuisse liberaliter donata: ergo possunt ab hac retineri. Conf. collator beneficiorum potest sine læsione justitiæ, licet indecorè accipere, & retinere munera, quæ eidem ab aliis gratis offeruntur, ad ejus animum conciliandum, etiamsi ea offerens sua spe frustretur. Conf.

2. Episcopus justè potest accipere obsequia, quæ illi nonnullus præstat omnino liberaliter ea spe, ut beneficium aliquando ab eo recipiat, etiamsi hoc eidem non conferat, nec conferre paratus sit. Ergo

Dico 4. etsi ejusmodi liberaliter, 7 sub spe tamen obtinendi consensus, oblata justè accipi possint, licet puella caruerit animo consentiendi, probabilius tamen peccabit contra charitatem. Ita Lugo lococit. cum aliis. Ratio primi est: acceptio taliter ex mera liberalitate oblati muneris non fuit facta sub conditione onerosa implendi turpem conditionem: ergo licet hunc animum non habuerit, nihilominus gratis oblata potuit accipere, quin per hoc læserit dantis amasium. Ratio secundi membri est: acceptio est causa, quòd amasius det, & hæc datio necessariò involvit novum peccatum. Quin imò acceptatio est pars essentialiter requisita ad donationem, & hanc intrinsecè constituens, cum sine illa non fieret alienatio.

Conf. etiam transmissio, quòd acceptatio non causet novam voluntatem peccaminosam donandi: conducit illa tamen quamplurimum, ut Amasius in posterum turpem spem foveat ponendi demum suis votis; hinc alia adhuc quædam media applicabit, & in sua intentione magis confirmabitur.

Dico 5. pretium, quod sub conditione turpis operis meretrici missum

missum fuit ante obtentum usum corporis nequaquam perfolvendum est: prob. talis promissio ex parte objecti involvit turpitudinem: ergo vi §. 24. *Instit. de inutil. stipulat.*: non valet: ibi: *quod turpi ex causa promissum est, veluti si quis homicidium, vel sacrilegium se facturum promittat, non valet.* Sed si non valet, non parit obligationem implendi promissum ut habetur *lege 26. ff. de V. ob. leg. 6. Cod. de pactis.*

Conf. vi *Can. in malis: causa 24. q. 4.* qui sub conditione turpi meretrici aliquid promissit, tenetur voluntate propria, & invita parte altera resilire à promissis: sed qui tenetur voluntate propria resilire, non obligatur ex iustitia ad executionem pacti: ergo &c.

Conf. 2. *In lege generaliter: §. lege si stipuler. ff. de verb. obligati:* habetur expresse, solutionem pretii nullam vim habere ante rem turpem patratam, & eum, qui pretium accepit, tenere illud reddere, eò quod impletio contractus sit peccatum: ergo &c.

9 Contra 3. conclusionem obji. r. ejusmodi famina retentione taliter acceptorum cooperatur peccato Amasii: ergo non potest illa accipere, aut retinere R. n. ant. vol enim cooperaretur in quantum retentio est continuata donatio illicita: vel quia fovet spem in Amasio, quod puella tandem suis votis sit obsecutura: ex neutro capite cooperatur peccato alterius. Prob. r.

memb. min. facta acceptatione jam fuit completa donatio, & res ab Amasio jam alienata, ab hujus etiam voluntate independens evasit: ergo non cooperatur puella continuare injusta donationi retinendo rem jam semel acceptam: sed neque secundum potest dici: talis puella non concurrat, neque fovet spem turpem ex donatione priore conceptam, si liberè, & clarè asserat se rem speratam nunquam admitturam esse: quod etiam eidem faciendum ob hunc finem iudicatus.

Dices: in 4. conclusione diximus, taliter oblata sine latione charitatis non posse licitè accipi, eò quod accipiens foveat spem Amasii: hæc autem fovetur etiam, si retineantur: ergo neque retineri poterunt R. hanc spem multum debilitatum iri, si retinens expresse protestationem contrariam fecerit.

Obi. 2. contra quartam concl. II potest casus contingere, ut offerens habeat quidem hanc intentionem, istam tamen non manifestet; sed ex alia indifferente causa donationem puellæ faciat: jam si hæc tunc respuat oblata, confundit donantem, & pravam illius intentionem manifestat, eique exprobrat. R. si tales, quæ tamen rarò aderunt, circumstantiæ dabuntur, excusari puellam à peccato posse, eò quod illa ut oblata ex spe obtinendi suum connubium recipiat. Sic Doctores etiam asserunt, non obligari puellam ut repudiet sibi coram aliis.

Trt 2 dan.

dantem osculum, licet hæc impuro animo fieri reseat, si mos patriæ ita ferat, & repudiatio lascivum osculantis animum astantibus manifestaret.

§. II.

Resolvitur secundum quæsitum.

Num meretrix peractio turpi opere, in foro externo promissum, & necdum persolutum pretium exigere efficaciter possit?

Subinde contingere solet, ut ob concessum corporis usum quidpiam meretrici quidem promittatur, hoc tamen ante obtentum corporis usum necdum persolutum fuerit: hinc oritur quæstio, num post obtentum corporis usum, promittens ad solutionem promissi teneatur, & ipsa meretrix rem promissam possit exigere, tam in foro externo, quam interno?

- II Quod in foro externo promittens etiam conveniri possit, probatur ordinariè ex eo: quia actu secuto nascitur obligatio iure naturæ efficax ad agendû: ergo etiam efficax ex iure civili nascetur, prob. con. nullus clarus textus adduci potest, quo obligationem hanc iure naturæ efficacem jus civile annullaverit, ac reddiderit inefficacem.

Confirmant. actu secuto præcedens pactum descedit in contractum innominatum: ergo dabitur locus actioni præscriptis verbis *vis legis §. 1. & 2. ff. de præscriptis verbis: lege 7. §. 2. ff. de pactis.*

- 12 Prob. 2. Ideo leno maritus prostituta pudicitia uxoris pecuniam promissam non potest petere, quia

versatur turpitudine utriusque, ut habetur *lege 5. Cod. de conditione ob turpem causam*: ergo cum meretrix concessio usu corporis pretium turpiter non accipiat, in illius petitione non versabitur turpitudine meretricis, consequenter poterit promissum petere. Quod autem meretrix turpiter pretium non accipiat post impletum opus turpe, probatur ab Ulpiano *in lege 4. §. 3. ff. de condit. ob turpem causam*: ex eo, quod turpitudine versatur solius dantis: *feminam enim turpiter facit, quod sit meretrix, non turpiter accipere, cum sit meretrix.*

Prob. 3. Jura, & leges tunc solum actionem denegant, voluntque, ut pretium sponte solum non possit à solvente repeti, quando turpitudine utriusque, vel saltem accipientis reperitur in solutione juxta *legem 8. ff. de condit. ob turpem causam*: ergo si turpitudine accipientis in solutione, atque acceptione nulla reperitur, non denegabunt leges actionem: atqui nulla versatur ex parte accipientis: meretricis ob adductum antea textum *legis 4. de condit. ob turpem causam,*

Pro-

14. Probant quarto. Si meretrix non posset promissum exigere, ratio foret, quia juxta leges contractus non pariunt obligationem, qui ex parte objecti turpitudinem continent: hæc ratio nulla est. Prob. m. hic contractus nullam continebat turpitudinem ex parte objecti: ergo &c. prob. ant. femina non obligat se ad actum venereum, sed ipso opere venereo tanquam implemento alterum obstringit ad solvendum pretium, ergo: prob. ant. scit meretrix obsequium, quod exhibet alteri, esse dignum pretio. ergo &c.

Ex hæcenus allatis argumentis deducimus, totum jus, quod meretrici post completum opus turpe ad expetendum promissum in foro externo competit, fundari in duobus: unum horum est quod promittens jure naturali, ad solutionem in tali casu obligatus sit: alterum, quod leges positivæ hanc ex jure naturali provenientem obligationem nullo claro textu annullaverint.

15. Verum, licet nullus jurium textus expressè, & clarè annullaverit ejusmodi contractus, eò quod læpitis leges in foro externo actionem denegent, quin pactum & obligationem pro interno irritaverint, videtur tamen difficulter salvari posse, quod non lege 5. *Cod. de condit. ob turpem causam*: clarè denegetur actio expetendi promissum etiam post parationem operis turpis: ibi enim hæc legimus: *mercedem te habuisse uxorem proponis, unde intelligis, & confessionem tui le-*

nocinii preces tuas continere, & cautæ quantitatis ob turpem causam actioni locum non esse: quamvis enim utriusque turpitudine versetur, ac solute quantitatis cesset repetitio, tamen ex hujus modi stipulatione contra bonos mores interposita denegandas esse actiones, juris Authoritate demonstratur.

Ex hac lege ita formatur argumentum: actio hic denegatur lenoni, quia preces illius confessionem actionis turpis, scilicet lenocinii, & quia cautam quantitatem ob turpem causam, scilicet lenocinium, exigit; atqui etiam meretricis preces continent confessionem actionis turpis, scilicet fornicationis, & cautam quantitatem etiam ipsa exigit ob turpem causam, scilicet commissam fornicationem: ergo &c.

Conf. 2. Vel peracta concessione, & adulterio uxoris commisso, pactum lenonis desleat in contractum innominatum, vel non desleat? Si dicant, quod non desleat: ergo etiam poterit dici, quod neque pactum meretricis ita deslexerit. Ideo enim unice pactum lenonis non desleat, quia denegatur actio in jure ex stipulatione contra bonos mores interposita: ergo cum etiam stipulatio cum meretrice sit contra bonos mores interposita, nec hæc desleat in pactum innominatum. Dices, quod pactum lenonis desleat in contractum innominatum post transactum uxoris ex consensu lenonis

nonis adulterium. Contra est: si defleat, ergo ex eo, quod contractus meretricius defleat in contractum innominatum, male inferatur, quod meretrix habeat actionem in foro externo post opus commissum: prob. lenonis contractus post opus impletum defleat in contractum innominatum, & tamen non habet juxta dicta actionem in foro externo: ergo etiam contractus meretricius poterit defletere, & non habere actionem. secundo. Quando dicimus contractum innominatum, loquimur de tali contractu, qui pariat obligationem in foro externo. Ex his itaque patet, quod prima confirmatio superius num: ii allata pro jure expetendi rem promissam post opus turpe non sit efficax.

36 Sed neque secundo loco & num.

12. allata ratio videtur magis solida, quod ita prob. vi *citata legis 5. Cod. de condit. ob turpem causam*: leno non potest promissum expetere, quia versatur turpitudine utriusque: atqui etiam in exactione meretricis versatur turpitudine utriusque prob. mi. ideo versatur in petitione lenonis: turpitudine lenonis, & consequenter utriusque, quia ipsius preces turpitudinem continent, confessionem scilicet lenocinii, & quia cautam quantitatem exigunt ob turpem causam jam prateritam; prastitum scilicet lenocinium: atqui etiam preces meretricis continent confessionem turpitudinis, fornicationis: scilicet, & cautam

quantitatem exigunt ob turpem causam, fornicationem scilicet jam prateritam: ergo &c.

Respondent forsitam prioris opinionis patroni, negando suppositum quod turpitudine versetur ex parte accipientis & expetentis meretricis. Sed contra est. Causa meretricis in omnibus est simillima causa lenonis, uti patet ex primis dictis, nec ullum discrimen afferre possunt. Ergo &c.

Dicent; quod meretricis petitio turpis non sit, inde constat, quod acceptio ejusmodi rei promissa non sit turpis, uti habetur ex Ulpiano in *lege 4. §. 3. ff. de condit. ob turpem causam. Feminam enim turpiter facere, quod sit meretrix; non turpiter accipere, cum sit meretrix;*

Ad hunc textum reponunt alii qui, eundem dntaxat loqui de publicis, & toleratis meretricibus de quibus ob bonum commune, & reipublice utilitatem conceditur acceptio eorum, quae ob turpe opus eisdem fuerunt data. Quod totum insinuatur a glossa in *legem 4. Ulpiani: de condit. ob turpem causam*: in illa verba: *sed & quod meretrici datur, repeti non potest, ut Labeo & Marcellus scribit: sed nova ratione.* Ibi enim haec habet: *Nova ratio est, quia utilitas vite non patitur, eam legem laqueis imitari.* Permoti itaque hoc textu nonnulli concedunt, quod publicae, atque toleratae meretrices post opus turpe completum promissam sibi mercedem exigere vi juris civilis.

civilis possint; negant tamen hoc ipsum jus competere privatis, ac non toleratis meretricibus.

19 Verum hæc responsio non videtur carere sua difficultate: etenim cum hic textus sit universalis non distinguens inter acceptionem ante opus turpe, vel post istud consummatum factam, probaret ille meretricem etiam ante actionem turpem non facere turpiter, si pretium acceptet, quia etiam tunc agit meretricem, quam non accipere turpiter allatus textus affirmat. Si dicant, quod allatus textus non habeat locum, neque extendendus sit ad acceptionem ante impletum opus turpe, probari aliunde; non autem probari posse aliunde, quod neque post opus turpe licite accipiat, aut expetat. Quin imo (pergunt isti Authores ulterius) iste textus foret omnino nullius effectus, & nullius consequentiæ, si etiam post opus turpe non posset promissum exigi, quia nunquam posset exigi, non ante, nec post opus turpe. Ergo ne dicatur esse nullius valoris, debet res posse exigi, aut accipi post opus turpe. Ita prædictæ opinionis Authores.

Verum urgeri potest hæc responsio: etiam probari aliunde potest, quod hic textus *ex lege 4. §. 3. ff. de condit. ob turpem causam* non debeat ita accipi, ut meretrix publica & tolerata habeat jus accipiendi, aut exigendi in foro externo: prob. *ex citata superius lege 5. Cod.*

de condit. ob turpem causam: juxta nostras probationes clarè deducitur, quod meretrix quæcumque omnimodè se habeat, qualiter leno: ergo si istius contractus turpitudinem continet, & hinc ob turpem causam exactioni locus non datur, idem de meretrice etiam publica & tolerata tenendum, quod scilicet nec ista promissum in foro externo expetere possit.

Neque ex hoc, (quod prædicti 20 Authores in priore numero innuebant) sequitur, textum *ex lege 4. §. 3. ff. de condit. ob turpem causam*, vel iniquum decidere, vel omnino nullum effectum habere. Nam ipsa verba legis non asserunt, quod meretrix post opus turpe in foro externo promissum possit expetere: sed tantum asserunt, quod possit accipere. Dicimus igitur, legem loqui de acceptione gratuita, liberali, & non intuitu cujusdam stipulationis aut opus turpe initæ, & consequenter asserere, meretricem non turpiter agere, si post opus turpe liberaliter datum accipiat. Et quod taliter lex ista sit explicanda, probamus ex cit. sæpius *leg. 5. Cod. de condit. ob turpem causam*; item *ex Canon. in malis promissis fidem non expedit observari*. Item *ex lege 26. generaliter ff. de verb. obligat. generaliter novimus turpes stipulationes nullius esse momenti: veluti, si quis homicidium, vel sacrilegium se facturum promittat*. Uti etiam *ex lege si flagitii faciendi, vel facti (NB.) causa concepta sit stipulatio: ab initio non valet*.

valet. ff. de Verb. oblig. atqui non firmatur tractu temporis, quod ab initio non subsistit, itaque sicuti ipsimet dicunt, cit. legem quartam esse ita explicandam ut non se extendat ad acceptionem ante opus turpe, eò quòd aliunde probari contrarium possit, ita hoc ipsum ob eandem causam possumus dicere de acceptione onerosa post opus turpe facta.

21 Secundo respondent aliqui ulterius ad citatam Legem quartam; etiamsi transmittatur, quòd affirmet meretricem non agere turpiter, quòd aliquid ut debitum post opus turpe accipiat, aut expetat; iudicant tamen ex hoc non multum probari. Ratio est, quòd lex hæc quarta fuerit ab ethnicis lata, qui fornicationem simplicem non iudicabant esse illicitam atque turpem; qualis tamen à Christianis habetur. Ex opposito, quia adulterium pro illicito habuerunt alia constituerunt de lenone, quam de meretrice. Verùm nec responsio ista videtur plenè satisfacere; quia ipsa citata Lex dicit, *feminas turpiter facere, quòd sit meretrix*: consequenter lex ista non fuit lata ab ethnicis; vel apud illos etiam fornicatio fuerat turpis.

Insuper advertimus, allatum textum, in quo dicitur, *non sit meretrix*; solummodo asserere, quòd acceptio non sit turpis, non autem affirmare, quòd sit valida, & actionem in foro externo pariat; imò quòd petere nequeat in foro ex-

terno promissum meretrix, licet datum repeti non possit, innuit clare glossa in legem 4. *Ulpiani de condic. ob turpem causam*; quæ ita sonat: *sed an poterit petere, si sibi est promissum? Respondetur, non: quia turpis causa fuit promissionis; ut de verborum obligatione: lege generaliter. Et lege si plagii: Et quia quedam honeste accipiuntur, non tamen honeste petuntur.*

Ut autem debilitas argumenti ex lege 4. ff. de condic. ob turpem causam melius pateat, addicimus formalia illius, quæ ita sonant: *sed quòd meretrici datur, repeti non potest, ut Labeo & Marcellus scribunt; sed nova ratione, non ea, quòd utriusque turpitudine versetur, sed solius dantis: illam enim turpiter facere, quòd sit meretrix, non turpiter accipere, cum sit meretrix.* Volunt itaque nonnulli Authores, ex hoc textu patere, quòd solius dantis detur turpido, nulla autem in accipiente meretrice post commissum opus turpe reperitur; & quòd consequenter dans repetere à meretrice per solutum non amplius possit.

Jam ex hoc textu colligimus 1. Solum ex illo probari, quòd repeti semel datum à dante nequeat, non autem in illo asseri, quòd meretrix non solum in foro externo positivè possit petere.

Secundo cum textus dicat, *ob novam rationem*, hoc est, à communi & ordinaria diversam, non posse repeti taliter datum: innuitur specialem quandam rationem in mer-

meretrice reperiri: ob quam repetitio denegatur. Non videtur autem specialis, si dicatur causam esse, quod acceptio ex parte meretricis non sit turpis, sed datio ex parte solius dantis. Ergo &c.

Tertio, quod non possint repeti, quando solius dantis est turpitudinem, jam alibi solutum fuit: ergo, si hæc lex tantum hoc statueret, videtur nihil novi decernere.

22 Ex his etiam soluta manet tertio loco, & num. 13. allata ratio, volens meretrici non denegari rationem, eod quod ipsius post factum opus turpe acceptio non videatur esse turpis. Contra enim est; quod acceptio, & petitio meretricis talis sit, qualis est acceptio, & petitio lenonis post prostitutam suam uxorem: sed hujus acceptio est turpis: ergo etiam ipsius meretricis.

23 Solvendum itaque superest quartum num. 14. allatum fundamentum, ubi defendunt, contractum, in quo meretrix concedit usum corporis, ut solvatur pretium, nullam ex parte objecti inhonestatem imbibere: hoc argumentum totum quantum manifeste solvendum erit in lenone qui ob pretium sibi solvendum suam uxorem prostituit; ita enim argumentor. Leno non se obligat ad ipsam prostitutionem suæ uxoris; sed ipsa hac actuali prostitutione tanquam implemento obstringit adulterum ad solvendum pretium: scit enim obsequium, quod adultero exhibet, dignum esse pretio: ergo etiam con-

tractus quando ex parte objecti turpitudinem continet, obligationem non pariat, pariet tamen contractus Lenonis, eod quod, uti modò dictum, turpitudinem ex objecto non contineat. Argumentatio est simillima allata à clarissimo D. Doctore Glette in suis qq Juris ex 3. parte pandect. cap. 6. num. 10. In hoc argumento antecedens ab adversariis negari difficulter poterit. Cur enim non eodem modo procedere possit leno in concedendo usu suæ uxoris alieno viro, quo modo procedit meretrix in concedendo sui proprii corporis usum?

Contra idem quarto loco allatum argumentum etiam facit, quod his omnibus etiam transmissis, adhuc in petitione & actione meretricis, volentis sibi adjudicari promissum pretium, reperitur eadem tota quanta turpitudinem, quæ in lege quinta: Cod. de condit. ob turpem causam: Lenoni exprobratur, & ob quam denegatur eidem à juribus actio.

Responsa, quæ hæctenus ad argumenta faventia meretricibus quoad jus petendi promissum in foro externo attulimus, videntur ostendere, nequaquam iisdem certitudinem tantam competere, ut sententia denegans tale jus meretricibus pro foro externo non etiam magnam pro se probabilitatem retineat. Sola itaque quaestio & difficultas in eo consistit, quidnam in hoc puncto jus naturale decernat, num virtute hujus meretricis promissam

Uuu

missam

missam sibi mercedem post commissum turpe factum expetere valeat. Audiemus itaque rationes, quæ naturale quoddam jus eidem videntur attribuere.

§. III.

Resolvitur tertium quæsitum.

An post præstitum usum corporis meretrici stando jure natura competat jus exigendi promissum?

IN hunc finem asseremus præcipuas, & communiter pro sententia affirmativa asserri solitas rationes, ex his sit

24 Prima, quicumque in gratiam alterius ex pacto se exponit alicui periculo, & discrimini; aut subit in gratiam alterius quoddam damnum, potest ex jure naturæ propter hoc aliquod moderatum premium exigere: atqui meretrix prostituendo suum corpus, hæc facit, ergo &c. Prob. M. quod debetur ex justitia, potest exigi: atqui tali ex pacto promissum debetur ex justitia. prob. m. est pretio æstimabile se exponere tali periculo, aut subire damnum aliquod in gratiam alterius: ergo &c.

Si ad hoc argumentum respondeatur, posse quidem aliquid exigi, si ipsum opus, per quod se aliquis exposuit periculo, non sit opus turpe, & ob hoc contractus jure naturæ nullus, conceditur, si tale sit, negatur.

Urgent responsum. Solutio promissi non ordinatur ulterius ad peccatum, & ad rem aliquam turpem, ita ut ex hac tanquam sine solutio contrahat quandam turpi-

tudinem: ergo non obest, quod factum, per quod se aliquis exposuit periculo, & damno, fuerit peccaminosum, & turpe.

Conf. datio, & acceptio mercedis propter opus turpe jam præteritum, non censetur virtualis approbatio operis præteriti: ergo potest promissa merces exigi. Prob. ant. possum aliquid dare vel accipere propter opus præteritum, & tamen detestari ipsum opus præteritum: ergo dare, aut accipere aliquid propter opus præteritum, nullam imbibit inhonestatem, quia deficit radix inhonestatis.

Ad hoc responderi potest, nullam obligationem ad solvendum taliter promissum nequaquam fundari in rationibus modo allatis, sed in nullitate contractus, ex quo deberet oriri talis obligatio. Deberet igitur aliunde probari, quod promissio facta ob opus turpe, obliget jure naturæ ad implendum promissum post positam conditionem turpem.

Prob. 2. ejusmodi actus non quidem est licite vendibilis, quia licite poni nequit: est tamen ejus venditio nequaquam contra justitiam: ergo

ergo pro illo poterit aliquid iuste
exigi. Prob. ant. ejusmodi actus est
ex parte utilis ementi, & delecta-
bilis: sed quod est utile, ac delecta-
bile iuste venditur: ergo &c. R.
potest: quod quidem non sit con-
tra iustitiam, si contractus validus
habeatur: sed aliunde probandum
esse, illum jure naturali subsistere.
Ad probationem reponitur, actum
esse quidem utilem aut delectabi-
lem ementi, conjunctum tamen
cum offensa dei, & hinc contra-
ctum à jure naturali annullatum.

Conf. ad iustitiam, & valorem
contractus sufficit quod contra
passum, seu venditor, privet se ali-
quo bono pro illo pretio, quod
bonum poterat sine venditoris in-
iustitia detineri: atqui meretrix pri-
vat se tali bono; ergo sive licite,
sive illicite se privet, potest iuste
vendere, & postea exigere. Ad
hanc confirmationem eadem, quae
ad 2. probationem data erat, re-
sponso dari poterit.

26 Adductis his rationibus insuper
opponi potest, quod illae videan-
tur probare nimium. Ex iis enim
deducitur, simoniam esse jure natu-
rali licitam & posse à simoniace
promoto exigi promissam merce-
dem: est enim etiam talis simonia-
ca collatio utilis promoti, & si-
moniace promovens videtur se ali-
quo privare in commodum simo-
niace promoti. Verum huic re-
torioni videtur satisfactum, si
dicatur, talis pretii acceptionem
non fore quidem licitam, bene ta-

men validam, ita ut acceptum pre-
tium retineri, & restitui non de-
beat. Ita Vasquez & Lugo *Diss. de*
Just. 18. sect. 3. num. 69. hinc dicunt,
pretium simoniace acceptum ne-
quaquam in omnibus materiis,
sed in sola materia beneficiorum
esse restituendum. Ita docet etiam
Sanchez *l. 2. consil. c. 3. dub. 111.*
§ 113. num. 2.

Secundò, ex illis sequeretur, 27
quòd etiam omisio homicidii, fur-
ti, aliàs ab aliquo perpetrandi ef-
sent iuste vendibiles. Prob. etiam
omisio talis homicidii potest alteri
esse utilis, si nimirum occidendus
sit benefactor alterius: hanc autem
sequelam falsam est, constat, quia
talis titulum non habet retinendi,
aut expetendi, cum aliunde sit obli-
gatus ad omissionem homicidii:
ergo instar judicis aliunde obligati
ad ferendam sententiam justam non
poterit aliquid exigere. Hæc ta-
men modò allata retorasio videtur
soluta, quando respondetur, ideo
ob omissionem aliunde debitam
ex iustitia non posse accipi mer-
cedem pro omissione homicidii;
quia talis merces est involuntariè
data ad redimendam vexam inju-
stam: Dein toties violatur æquali-
tas, quoties pro eo, quod debet-
tur ex iustitia, aliquid amplius ac-
cipitur, quasi non deberetur. In-
super talis vendit, quod non est
suum, sed ex iustitia alteri de-
bitum.

Tertiò ex illis sequeretur, quòd 28
etiam Judex pro ferenda sententia
justa

Uuu a

justa posset aliquid exigere, nam & ista cedit in utilitatem litigantis, pro quo fertur, & iudex se privat muneribus, quæ à parte opposita forsitan acciperet, si in hujus gratiam tulisset injustam sententiam. Ad hanc tamen sequelam reponi potest latorem justæ sententiæ nihil facere, ad quod non aliunde obligatus erat illi pro quo sententiam fert; ergo deerit justus titulus acceptum retinendi, aut promissum expetendi: e contra meretrix non erat obligata ad concedendum sui corporis usum alteri.

29 Quartò: ex illis rationibus sequeretur, quòd semper in omni contractu mutui aliquid ultra sortem exigi possit, quia semper aliquam utilitatē mutuarius ex dato mutuo recipit. Responderi tamen ad hoc potest, hac ratione commissum iri injustitiam: nam accipere aliquid ultra sortem, est accipere aliquid ultra valorem rei mutuo datæ: sed hoc est lumini naturæ contrarium, quod dicitur in commutationibus servandam esse æqualitatem, ita ut non plus accipiatur, quàm datum fuerit. Urgeri tamen potest hæc solutio: suppositis rationibus hætenus allatis non acciperetur plus, quàm fuerit datum: nam acceptum ultra sortem acciperetur ratione commodi, atque utilitatis, quæ in mutuatarium ex mutuo redundant: potest autem vi allatæ probationis triplicis ex hoc titulo aliquid accipi: ergo &c.

30 Eandem obligationem naturalem

probant tertio ulterius hoc modo. Qui promissione matrimonii à puella usum corporis eblanditus fuit, actu secuto tenetur ex justitia puellam ducere: ergo etiam qui sponcione mercedis, tenebitur ex justitia. Prob. conf. ideo in priori casu tenetur, quia propter opus turpe deflexit præcedens pactum in contractum innominatum: scilicet: *concedo tibi usum corporis, ut me ducas*: sed hoc etiam contigit in altero: ergo. Huic rationi videtur satisfieri, si negatur suppositum, quòd scilicet ex jure naturali ejusmodi deflorator vi contractus teneatur ducere defloratam, videtur etiam hoc gratis sine ulla ratione ulteriore ab adversariis supponi. Ducendi itaque talem defloratam obligatio habet rationem pænæ, quàm inductor incurrit scilicet hac promissione inducens puellam ad sibi concedendum usum corporis. Cum enim puellis non ob sit ignorantia, & hæc in illis presumatur, hinc ratione injuriæ, qua deceptæ intulit ad illam ducendam est obligatus. Quod totum confirmant nonnulli ex eo, quòd, etiam si tale pactum non intercesserit ad puellam ducendam obligatus deflorator sit, si hanc alia fraude induxerat. Conf. 2. Si deflorator fictè promiserat puellæ matrimonium, defloratam in pænâ compelletur ducere: ergo hæc obligatio non oritur ex contractu Conf. 3. cap. 1. de adulter. & stupro, habetur: *si deceperit quis virginem, digni*

dormierisque cum ea, dotabit eam, & habebit uxorem: ergo ex obligatione in pnam à lege impostam debet ducere, non vi validi contractus.

31 Quintò obligationem istam naturalem esse, hac ratione ostendit. Lugo de Justi. disp. 18. sect. 3. n. 67. omnis illa promissio obligat, & observanda est, in qua res promissa post promissionem præcedentem potest sine peccato poni: atqui hæc res promissa potest ita poni: ergo &c. prob. M. in obligatione promissionis non debet attendi, an res illicitè promittatur, nec an res promissa secundum se illicita sit; sed

an si talis, ut etiam posita promissione maneat illicita: ergo omnis illa promissio erit obligatoria, in qua res promissa post præcedentem promissionem potest licitè poni.

Etiam ad hanc rationem responderi potest cum distinctione: observanda est promissio, si & ipsa conditio, sub qua fuerat facta promissio sit licitè ponibilis, conc. si hæc non possit licitè poni: neg. & dist. m. hæc res promissa potest licitè poni; & ipsa etiam conditio, sub qua promissio facta fuit; neg. ita ut hæc non possit licitè poni: con. m. & n. conf.

Examinantur rationes sententiæ negativæ.

Attulimushæc enusurationes quæ naturalem obligationem implendi promissa, vel retinendi accepta post opus turpe videntur evincere: subjungimus etiam responsiones, quæ si non omnino efficaces videantur, reddunt tamen ille dubiam, vel saltem minus certam obligationem, & jus ad reddendum, vel retinendum ejusmodi mercedem. Subjungimus modo rationes, ob quas jus naturale prædictos contractus annullare videatur.

32 Prima horum est: Jus naturale est omnibus notum? atqui talis obligatio reddendi rem promissam post opus turpe, aut retinendi jam acceptum non est omnibus nota,

cum plurimi Juristarum eandem non agnoscant: ergo &c. Respond. dist. Major. Jus naturale est omnibus notum, quoad aliqua prima principia, & leges fundamentales: conce: quoad omnia: negatur: Major. & concess. min. dist. conse: ergo hæc obligatio non est jus naturale, id est, non est aliquod primum juris naturalis principium: conce: neque secundaria lex juris naturalis: neg.

Secunda ratio. Opus turpe non est pretio æstimabile: ergo non potest solvi merces in compensationem operis turpis, tanquam cujusdam actionis pretio æstimabilis. Ad hoc potest R. dist. ant. opus turpe, qua tale non est pretio æstimabile: neg.

Uuu 3 æstima-

æstimabile con. quod tale, & consideratum sub ratione operis alteri utilis: neg.

34 Tertia ratio, solutio, & acceptio talis mercedis sunt approbatio prius commissæ turpis actionis: ergo non erunt licitæ. R. neg. ant. possum etenim detestari opus commissum, & tamen accipere pretium antea promissum.

35 Quarta pro hac opinione faciens ratio potest esse: non licet actionem turpem præmiare, ergo nec pretium pro eadem solvere: R. disparitatem esse, quod peccatum mereatur pœnam, non autem præmium; eò quod ex nulla obligatione hoc dari soleat; prout consuevit tamen solvi promissa merces.

36 Quinta ratio est: famina necdum maritata non habet dominium sui corporis in ordine ad actus fornicarios: ergo non potest vendere suum corpus, & de hoc liberè disponere quoad tales actus: ergo pactum erit invalidum. R. transeat ant. neg. conf. ut enim venditio sit valida, dicunt sufficere, quod vendatur res, quæ iustè retineri poterat, licet illicitè alienetur: ita videmus voto castitatis obstructum validè inire matrimonium, licet ineat illicitè.

37 Sexta: Jura non permittunt, ut aliquis ex sua improbitate lucrum ferat: atqui meretricis ferret lucrum, si posset rem promissam expetere, aut retinere acceptam: ergo &c. prob. M. si ex crimine potest lucrum reportari, plurimum fove-

buntur crimina, & promissarius maximum stimulum habebit malefici committendi: Responderi potest: dist. M. non permittunt, ut ex suo peccato directè, ac formaliter lucrum feratur, con. ut neque indirectè feratur: neg. Dem non est æquum, ut aliquis lucrum ferat ex actione injusta, qua violat jus illius, à quo lucrum accipit: concedunt, qua violat jus cuiusdam tertii. Negant. Patet hoc in secunda venditione, ex qua venditor lucrum fert, & tamen illa venditio tertii jus violat. Item ex pecunia furtivis ad negotiandum expositis, lucrumque negotianti furi asserentibus.

His omnibus stantes pro paribus meretricis patroni ulterius addunt, hac ratione manifestè probari nimum: si enim omne, quod est illicitum, esset invalidum, ne ex actione illicita & sua improbitate aliquis lucrum referat, nullus contractus, etiamsi juramento firmatus esset, subsisteret, si ille vel intrinsecè, vel etiam tantum extrinsecè ob intentionem pravam vitatus esset; si enim non foret invalidus, etiam daretur magna occasio peccati. Item omnes donationes forent nullæ, quæ fiunt intuitu turpis servitii, nam per talia allicerentur homines ad peccata. Hactenus prioris patroni sententiæ.

Responderi tamen ad hæc posset, contractus illicitos esse duplicis generis: alios obligare ad rem illicitam primùm faciendam: alios ad

alia

talia mala non obligare; esse tamen ex alio quodam capite prohibitos. Adductas autem ex juribus civilibus leges loqui, & annullare expressè illas duntaxat stipulationes, quæ ad faciendum opus turpe pri-

§. IV.

Resolvitur quartum quæsitum.

Num hæc obligatio naturalis, si illa daretur, à jure positivo non fuerit annullata?

Cùm sæpius contractus jure natura validi, à legibus positivis annullentur, hinc quid in hoc puncto de jure civili sentiendum sit, examinandum erit. Defendunt autem tales contractus jure tam naturali, quam civili validos Divus Antoninus 2. parte tit. 2. cap. 5. Angelus. Sylvester, Navarrus citati ab Es cum Lessio, Lugo Disp. 18. Covarru Cajetanus. quibus assentitur Divus Thomas quæst. 32. art. 7. in corp. & q. 62. art. 5. ad 2. ubi docet, posse retineri id, quod propter opus malum est acceptum.

38 Ratio illorum est: Jura non reddunt accipientes inhabiles ad retinendum taliter acceptum. Neque acquisitionem ex actione turpi factam declarant irritam: sed unicè decernunt, ut ante operis impletionem ejusmodi pacta habeantur pro invalidis: item ut nulla civilis ex iisdem oriatur actio, quæ promissario concedat jus rem promissam à judice expetendi.

39 Conf. leges positivæ sunt ita explicandæ, ut legem naturalem non

videantur reformare: ergo cùm hæc contractus similes pro foro interno nequiquam annullent, neque annullabunt leges positivæ.

Conf. 2. Omnes leges possunt explicari, ita ut tantum dicantur denegare ejusmodi actoribus actionem in foro externo, prout denegatur læsis infra dimidium: item, quod annullent ejusmodi sub conditione turpi factos contractus ante opus turpe, non autem post istud completum: ergo &c.

Omnes hæc allatæ rationes, pro-41 ut considerantibus apparet, sunt merè negativæ, ita ut onus probandi, quod ejusmodi contractus non subsistant, in illos coniciant, qui volunt similia pacta à jure positivo etiam pro foro interno annullata fuisse. Caterùm in forma responderi posset ad probationem, negando, quod illos solummodo annullent ante, non autem post impletionem turpis operis; simpliciter enim illos annullant sine omni limitatione: ubi autem lex non distinguit, etiam nos non debemus distinguere.

In

In confirmatione dist. ant. leges positivæ sunt ita explicandæ, ut jus naturale, quod clarè dari ab omnibus agnoscitur, non annullent, transeat: ut jus naturale, quod non agnoscitur clarè existere, non immutent, neg. vel subdist. si juris naturalis annullatio non clarè indicetur à legibus positivis: con. si clarè ob universitatem legum annulletur: neg.

Ad alteram confirmationem patebit responsio ex argumentis, quæ opposita sententia pro se adducit, & nos modò enumerare aggredimur.

42 Prima itaque ratio pro omnimoda annullatione similium pactorum est sequens: omnis promissio facta pro opere turpi est à LL. annullata: ergo ex illis non potest resultare jus aliquod taliter accepta retinendi. Ant. constat ex lege 1. ff. de verbor. oblig. ibi, *si stogitū faciendi, vel facti, causā, concepta sit stipulatio, ab initio non valet.* Et lege 26. ff. cod. tit. generaliter novimus, *turpes stipulationes nullius esse momenti: veluti si quis homicidium, vel sacrilegium se facturum promittat.* Idem habetur in lege pacta: Cod. de pactis §. *quod turpi ex causa.*

Respondent prioris sententiæ Patroni dist. ant. est annullata pro foro externo, & in ordine, ut inducat aliquam civilem obligationem: conc. pro foro interno: subdist. ita ut nullam obligationem absolutam possit inducere ante impletam conditionem turpem; con. ita ut etiam

nullam inducat post opus turpe perpetratum negatur.

Urgetur tamen hæc Responsio: tales contractus sunt in ordine tam ad forum internum, quam externum, tam ante, quam post opus turpe perpetratum annullati: ergo &c. prob. leges potuerunt absolute illos taliter annullare: insuper habebatur rationabilis, & urgens causa id statuendi: ac denique verba legum in proprio sensu accepta indicant taliter absolute ac universaliter factam annullationem fuisse: ergo &c. Consequentia videtur constare, cum ob has rationes dicantur leges agentes de prescriptione etiam in foro conscientie procedere. Antecedens autem quoad primum membrum etiam patet: secundum verò probatur si tales promissiones turpes sunt omnimodè annullatæ, tunc illæ multò magis minuuntur, quam à tantum in foro externo; eò quod grande illicitum ex spe obtinendæ mercedis proveniens sublatum foret: hinc sola illarum annullatio pro foro externo videtur esse medium insufficientis, & minus efficax ad absterrendos homines à talibus illicitis contractibus. Tertium denique membrum etiam patet: verba enim legum sunt ista: *turpes stipulationes non valere: esse nullius momenti: nullam habere vim: nec magis obligare, quam si promittatur aliquid, quod dari non potest.* Atqui hæc verba omnino, & totaliter annullant, cum sint generalia, atque

atque in alijs materijs annullationem etiam pro foro interno inducant. Dein quod non tantum annullent contractus ante impletam conditionem turpem, ex eo probatur, quod in hunc finem videantur esse superflua, cum jus naturale eatenus jam illos annullaverit.

43 Huic argumento nequaquam acquiescunt faventes meretrici patroni, hinc in illo negant antecedens: quod enim pro foro externo tantum sint annullati, exinde desumitur, quod illae leges etiam in foro externo sint limitandae, atque exceptionem patiantur: non obstantibus etenim legibus istis, deflorator debet ducere puellam, quam sub promissione matrimonii corruerat: secundo juxta quosdam Doctores etiam meretrices publicae in foro externo possunt pro-

missam sibi mercedem post opus turpe expetere.

Verum & haec Responsio ulterius urgetur: jam superius insinuatum fuit, quod obligatio puellae ducendae non oriatur ex contractus valore, sed ob poenam à Juribus impositam, eò quod puellam deceiverit. Secundo ex eo, quod leges aliqua limitandae sint, in quantum expressè limitantur à juribus, male inferitur, quod etiam aliam limitationem patiantur, de qua nec minimam mentionem leges unquam fecisse legimus. Tertio manifesta utilitas reipublicae & boni communis exigit, ut tales defloratores cogantur postmodum matrimonium cum decepta contrahere: haec autem utilitas non apparet in ceteris: ergo responsio data non est sufficiens.

§. V.

Resolvitur ultimum quæsitum.

Quid in presenti casu Procopio nostro liceat?

44 Dico 1. Eundem nullam actionem in foro externo habere ad repetendos à Margarita jam numeratos eidem 50. florenos. Ita communis prob. 1. ex lege 4. §. 3. ff. de conditio; ob turpem causam saepius citata: sed quod meretrici datur repeti non potest. Item Paulus lib. 10. ad Sabinum §. 3. sic: ubi autem dantis & accipientis turpitudine versatur, non posse repeti Dicitur: veluti, si pecunia detur, ut male judicetur.

Dico secundo, Procopium nostrum nulla alia viâ, etiam compensationis occultae posse spoliare Margaritam post opus turpe quinquaginta florenis eidem jam numeratis. Probatur. Si hoc posset, tunc initus antea contractus etiam post opus turpe deberet esse certò nullus ac irritus, sed non est certò irritus atque nullus. Major constat, quia nemo debet alium spoliare re possessa, nisi certò constet ejusmodi rem ad alterum, possessorem

Xxx

rem

tem scilicet, non pertinere, & titulum, vi cuius res ut sua ab altero possidetur, esse nullum.

Probatum itaque minor. Prædictus contractus neque est certò irritatus à jure naturali, neque à jure civili ac positivo: allata enim superius fundamenta tam ex auctoritate, quam ex rationibus petita ostendunt, eundem esse, si non magis, saltem æquè probabiliter validum tam ex jure naturali, quam positivo.

Sicut igitur nullus Judex possessorem re sua spoliat, ut hanc in actorem transferat, si æquè probabile sit possessori jus ad illam, ac sit actoris: imò nisi jus actoris sit certum: ita etiam privata persona non potest sibi attribuire rem, eripiendo istam possessori, si hic æquè probabiles pro se habeat rationes, ac ipse actor, aut nisi hujus rationes sint certæ, & non solum probabiles: cum melior semper conditio possidentis habeatur.

46 Dico hinc tertio Margaritam numeratos sibi 50. florenos post opus turpe tuta conscientia retinere posse, Prob. rationes, quæ suadent talem contractum validum fuisse, si non sint certæ, saltem sunt oppidò, & extra omne dubium probabiles: ergo mediante quodam dictamine reflexo poterit Margarita sibi formare conscientiam certam de hoc, quòd justè mercedem solutam possideat, ac retineat. Si enim in dubio melior est conditio possidentis, & nemo re sua

spoliandus est, multò minus hoc fieri debet, quando prudens judicium de veritate tituli habetur.

Confirmatur. In pari causa turpitudinis potior est is, qui possidet: atqui meretrix per solutam sibi mercedem possidet: ergo illius causa est melior, quam dantis.

Confirmatur secundo, etiam si coram judice à Procopio conventa fuerit, nequaquam tamen ad restituendam mercedem acceptam condemnabitur, sed hæc eidem ut sua relinquatur.

Neque dicas meliorem esse conditionem possidentis bona fide rem aliquam; meretricem verò possidere mala fide: quia ratione operis mali, illiciti, atque turpis, & ex promissione à Juribus prohibita mercedem acceperat. Contra enim est: licet ejusmodi contractus fuerint prohibiti, non tamen à juribus fuerunt annullati: ergo post opus turpe verum titulum retinendi per solutam sibi mercedem meretrici attribuit: ergo non possidet mala, id est, injusta fide, seu scilicet titulum esse injustum.

Dico 4. probabilitas noster Procopius ante sententiam condemnatoriam judicis non est obligatus, ut post opus turpe persolvat Margaritæ promissos & necdum persolutos 50. florenos. Ita omnes illi, qui asserunt, tales contractus & jure naturæ, & positivo vel solum isto annullatos & nullius prorsus valoris esse. Prob. in decursu hujus casus ostendimus, non esse certum

certum quod ejusmodi contractus ad solvendam mercedem promissam obligent post opus turpe, sed tam ab autoritate, quam a ratione verè probabile esse, eosdem esse omnino nullos. Ergo cum melior sit conditio possidentis in dubio: vel cum prudenter judicare possit, se non obligari, independenter à sententia judicis non debet suis 50. florenis se spoliare, sicut igitur nec meretrix acceptos jam 50. florenos ob similem causam restituere tenetur, sic nec promissos ipse fornicator Procopius.

Hinc neque ipsa meretrix occulta compensatione uti quoad hoc poterit.

Dico quintò. Si tamen à Judice super hac causa à Margarita conventus Procopius ad solvendam huic mercedem post opus turpe condemnatus fuerit, ad eos extradendos videtur obligatus. Ratio est: quando in utramque partem rationes sunt probabiles, tunc standum est sententiã Judicis: ergo &c. antec. constat ex pluribus aliis instantiis.

CASUS XXXVIII.

De obligatione solvendi tributa.

Cajus à Cornelio, suo bono amico, emit aliquod prædium 1000. florenis; quia autem immemoralis consuetudo subditos illius Toparchiæ obligaverat, ut possessores singulis annis pro magnitudine pretii, quo prædium fuerat comparatum, Territorii seu Hofmarchiæ elomino certam pensionem seu tributum solverent, ne convenientem pretio emptionis taxam, sed aliquantulum minorem, annuatim deberet solvere, cum Cornelio suo bono amico convenit, ut hic trecentis florenis clam receptis in instrumento venditionis testaretur, à se prædium Cajo septingentis solummodo florenis fuisse venditum.

Q. 1. Qualisnam obligatio solvendi tributa datur?

Q. 2. Qualiter de justitia tributorum, ut obligent, subditis consistere debeat?

Q. 3. Quid nostro Cajo sit respondendum?

SYNOPSIS.

§. I.

Præmittuntur scitu necessaria.

- 1. Undenam hæc vox tributum sit derivata?
- 2. Denotatur illà voce pensio publica principi solvenda.

Xxx 2

6. Dav-